TRAKAI

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI TRAKŲ SENAMIESTYJE

Rytis JONAITIS

2006 m. LII MTS ekspedicija atliko žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Trakų senojo miesto vietoje (A 1783), Birutės g. 40, Vytauto g. 53 ir Vytauto g. 89.

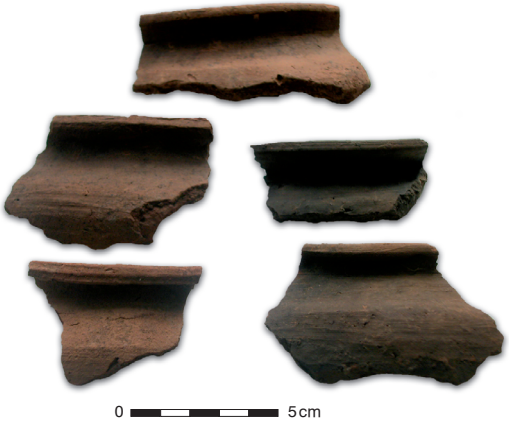
Sklypas **Birutės g. 40** yra Trakų senojo miesto vietos P dalyje, maždaug 500 m į P nuo Trakų parapinės bažnyčios, apie 190 m į V nuo Lukos ežero. Tyrinėjimų vieta yra maždaug 50 m į Š nuo XVI–XVII a. kapinyno. Tyrimų tikslas – išsiaiškinti kultūrinio sluoksnio storį, chronologiją, patikrinti, ar šioje vietoje nėra išlikę XVI–XVII a. palaidojimų. Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu būsimo pastato vietoje buvo ištirti 5 šurfai (bendras 11,25 m^2 plotas).

Tyrimų metu fiksuotas iki 1,8 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas nuo XV a. pabaigos – XVI a. pradžios iki XX a. Šurfe 2, esančiame PR dalyje, buvo aptikta *ūkinė duobė*, kurios užpildą sudarė šviesiai pilka smėlinga žemė ir gausūs XV–XVI a. sandūros buitinės keramikos fragmentai. Iš viso ūkinėje duobėje aptikti 549 radiniai: 516 buitinės keramikos fragmentų (1–2 pav.), 31 dubeninių koklių fragmentas ir 2 plokštinių koklių fragmentai. Kituose šurfuose taip pat rasta paskirų buitinės keramikos fragmentų, datuojamų XV a. pabaiga – XVI a. pirmąja puse. Viršutiniuose kultūrinio sluoksnio horizontuose aptikti radiniai, būdingi XVII–XX a.

Sklypas **Vytauto g. 53** yra Trakų senojo miesto vietos P dalyje, maždaug 170 m atstu-

1 pav. XV a. pabaigos – XVI a. pradžios keramika iš šurfo 2. *R. Jonaičio nuotr.*
Fig. 1. Late 15th – early 16th century pottery from test pit 2.

2 pav. XV a. pabaigos – XVI a. pradžios keramika iš šurfo 2. *R. Jonaičio nuotr.*
Fig. 1. Late 15th – early 16th century pottery from test pit 2.

3 pav. Pintu ornamentu puošta keramika iš XV–XVI a. ūkinės duobės. *R. Jonaičio nuotr.*
Fig. 3. Pottery decorated with a braided design from a 15th–16th century storage pit.

4 pav. Įvairiai ornamentuota keramika iš XV–XVI a. ūkinės duobės. *R. Jonaičio nuotr.*
Fig. 4. Pottery with various decorations from a 15th–16th century storage pit.

mu į P nuo Trakų parapinės bažnyčios, apie 30 m į V nuo stačiatikių cerkvės.

Žvalgomųjų tyrinėjimų metu iškasti 2 šurfai (bendras 5,62 m^2 plotas). Tyrimų metu fiksuotas iki 1,82 m storio kultūrinis sluoksnis. Abiejuose šurfuose iš karto po velėnos sluoksniu fiksuotas akmenų grindinys, datuojamas XIX a. pabaiga – XX a. pradžia. Šurfe 2 fiksuota ūkinė duobė, datuojama XV–XVI a. Žvalgomųjų tyrimų metu aptikti 36 radiniai.

Šurfe 2 aptikus ūkinę duobę su XV–XVI a. buitinės keramikos fragmentais, buvo nuspręsta prieš kasant tranšėją pamatams, šią duobę nuodugniai ištirti. Tyrimų metu buvo aptikta dar viena ūkinė duobė. Nustatyta, kad abi ūkinės duobės užima gerokai didesnį plotą, negu manyta prieš tyrimus. Nuspręsta duobes visiškai ištirti tik pamatų vietose, duobių

kontūrus tiksliai užfiksuojant tacheometru. Antruoju tyrimų etapu ištirtas bendras 29 m² plotas, aptikti 162 radiniai, kurių didžiąją dalį sudarė buitinės keramikos fragmentai. Keramikos puošybos elementai – pynutės, linijos, bangelės bei įkartėlės – yra būdingos visai Trakų keramikai (3–4 pav.).

Sklypas **Vytauto g. 89** yra Trakų senojo miesto vietos P dalyje, maždaug 550 m atstumu į P nuo Trakų parapinės bažnyčios, Totoriškių ežero R krante. Tyrimų tikslas – išsiaiškinti kultūrinio sluoksnio storį, chronologiją, nustatyti jo archeologinę vertę, kadangi sklypo Vytauto g. 89 aplinkoje anksčiau nevykdyti archeologiniai tyrimai. Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu ištirti 3 šurfai (bendras 6,75 m² plotas).

Sklypo Š dalyje, arčiau Vytauto g., ištirti du šurfai (šurfai 1 ir 2), fiksuotas iki 2 m storio supiltinis sluoksnis, datuojamas XX a. Sklypo PV dalyje, Totoriškių ežero pakrantėje, tirtas vienas šurfas (šurfas 3), fiksuotas iki 1,6 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVII–XX a. Šiame šurfe buvo aptikti 102 radiniai – buitinės bei statybinės keramikos fragmentai (5 pav.). Tyrimų metu nustatyta, kad šioje vietoje pradžioje apgyvendinta Totoriškių ežero pakrantė ir tik vėliau pradėta kilti į „viršų“ – link dabartinės Vytauto g.

FIELD EVALUATIONS IN TRAKAI OLD TOWN

In 2006 the LII MTS conducted evaluations in Trakai at Birutės St. 40, Vytauto St. 53, and Vytauto St. 89.

5 test pits with a total area of 11.25 m² were excavated in the lot at Birutės St. 40. A cultural layer up to 180 cm thick and dating to the late 15th–20th centuries was recorded in them. A storage pit with pottery characteristic to the late 15th – early 16th century was found in test pit 2 (Figs. 1–2).

2 test pits and 1 trench with a total area of 34.62 m² were excavated in the lot at Vytauto St. 53. A cultural layer up to 182 cm thick and dating to the 15th–20th centuries was recorded during the evaluation. 19th–20th century paving and two 15th–16th century storage pits with pottery (Figs. 3–4) were found.

3 test pits were excavated at Vytauto St. 89 (a total area of 6.75 m²). A cultural layer up to 200 cm thick and dating to the 17th–20th centuries was recorded (Fig. 5).

5 pav. Ornamentuota XVII a. keramika iš šurfo 3. *R. Jonaičio nuotr.*
Fig. 5. Decorated 17th century pottery from test pit 3.